Üksik nummer maksab **25** penni.

Maaliit

Eesti Maarahwa Liidu häälekandja.

Ilmub igal äripäewal.

Tellimisehind
saatmise kuludega (postiga):
1 kuu pääle tellides 3 marka 75 penni
2 „ „ „ 7 „ 50 „
3 „ „ „ 10 „ — „
Ise ära wiies (postita):
1 kuu pääle tellides 3 marka 40 penni
2 „ „ „ 6 „ 75 „
3 „ „ „ 8 „ 90 „

Kuulutuste
nonpareille-rida 25 penni, lehe eesotsas 75 penni, teksti wahel 1 mark 50 penni, wäljaspool kodumaad kuulutusekülgel 75 penni, lehe eesotsas 1 mark 85 penni.

Toimetus ja talitus
on Suurel turul nr. 8. Talituse äritunnid on kella 8 hom. kuni kella 5 p. l. Päätoimetaja kõnetunnid kella 9—11 e. l.

№ 44 — Kolmapäewal, 19. (6.) juunil 1918 — № 44

Uus sõda Wenemaal.

Wenemaa enamlastewalitsus on Siberi walitsusele sõja kuulutanud. Õigusepärast on sõjategewus nii kaua kestnud, kui enamlastewalitsus Wenemaal pukil. Seni aga waatas Wene walitsus sõjategewuse kui rewolutsioniwastaste salkade rahustamise pääle. Ka ei olnud Siberi enamlastesalkadel ühist juhti. Sõda ise kandis üksikute kohaliku tähtsusega kallaletungimiste laadi. Nüüd on seisukord järsku muutunud ja selle muutuse on Tshehi-Slowaki sõjasalgad korda saatnud.

Tshehi-Slowaki sõjasalgad on lühikese aja jooksul suured tagajärjed kätte saanud. Nad on suure hulga linnasid mõlemal pool Urali ära wõtnud — Pensa, Samara, Sõsrani, Tsheljabinski ja Omski. Kõik need linnad seisawad kas suurel Siberi raudteel, ehk raudteeharudel, mis seda teed teiste raudteedega ühendawad. Nende käes on Siberi raudtee Nowo-Nikolajewskist Obi kaldal kuni Tsheljabinskini ja üks osa siduwaid raudteesid 1) Permi ja Jekaterinburi pääle, 2) Slatousti, Ufa, Samara ja Sõsrani pääle. Senini on ära wõtmata weel suur sõlmejaam — Jekaterinburg, kuid korralik raudteeühendus on ka sääl katkestatud.

Ärawõetud linnades töötawad Tshehi-Slowaki wäed kindla plaani järele. Enamlaste nõukogud wõetakse wangi, asemele seatakse nõukogud kohalikkudest elanikkudest. Igale poole nimetatakse korrapidamiseks sõjawäe kommandandid. Korraldatakse toitluseasja. Ajalehed tulewad wälja hüüdsõnade all: „Maha nõukogud!" „Elagu Asutaw Kogu!" Samaras on walitsus 5 Asutawa Kogu liikme käes. Igal pool kuulutatakse mobilisatsion wälja ja korraldatakse sõjawägesid enamlaste wastu. Sellesse sõjawäkke astuwad häämeelega ohwitserid, ka need, kes senini punases sõjawäes instruktoriks olid. Tsheljabinski punases wäes oli näituseks 120 instruktorit, neist ei astunud enamlaste-wastasesse sõjawäkke ainult 7 meest.

Omskis asutati kohe ajutine Siberi walitsus, kes Moskwa nõukogudewalitsusele järgmise telegrammi saatis:

„Moskwasse. Rahwakommissaride nõukogule. Omskist 10. juunil. Enamlastewalitsus Siberis on häwitatud ja Ajutine Siberi walitsus on Siberi walitsemise enese kätte wõtnud. Selle walitsuse on walinud Siberimaa Duuma, mis koos seisab maakogude, linnaomawalitsuste, ühistegeliste asutuste ja kasakate wäeosade esitajatest. Siberi Walitsuse kõige esimeseks ülesandeks on omawalitsuste jaluleseadmine, mis on walitud üleüldise, ühetasase, otsekohese ja salajase hääletamise teel, niisama ka Asutawa Kogu kokkukutsumine, mis Siberi politilise korra lõpulikult kindlaks määrab ja tema wahekorra Europa-Wenemaaga korraldab. Ajutine walitsus ei taha Siberit Wenemaast ära lahutada. Ta on mures ühise kodumaa — Wenemaa saatuse pärast. Endise Siberi walitsuse wolitusel üles astudes ja täielikku wõimu Lääne-Siberis oma kätte wõttes, anname teada, et me walmis oleme Wene nälgiwatele kubermangudele wilja saatma ja läbirääkimistesse astuma, mis tingimistel Suur-Wenemaad toiduainetega warustada. See warustamine läheb aga lausa wõimataks, kui Wenemaa katseid teeb Urali taha tungida, et ärakaotatud nõukogusid jälle pukile upitada. Nendele katsetele astume sõjariistus jõuga wastu ja paneme kaupade liikumise Wenemaale kinni."

Telegrammile on Stepi polkownik Iwanow ja Ljahowitsh alla kirjutanud.

Selle telegrammi pääle awaldas Lenin üleskutse, milles ta seletab, et ta Siberi walitsusega mingisugusesse läbirääkimisesse ei astu. Edasi kuulutati Urali ümbruskonnas mobilisatsion wälja. Kõik nõukogud peawad Wenemaal kodanlasi kõige kangema walwuse alla wõtma; endised ohwitserid, kes rewolutsioniwastaste poole hoiawad, tulewad ära häwitada.

Nii on siis Siberi ja Europa-Wenemaa wahel sõda. Kui suured sõjawäed Siberi walitsusel on, ei ole teada, niisama on raske ette kujutada, kui palju nõukogudewalitsus tema wastu saab saata. Sõjaline seisukord on selle poolest huwitaw, et Lääne-Siberi taga, Baikali järwe ümbruses, suured enamlaste salgad on, kes senini Taga-Baikali kasakate wastu wõitlesid. Nii on siis Lääne-Siberi wägedel kahelt poolt enamlastega wõidelda. Baikali-tagused enamlased on niisamuti kahe tule wahel: ühelt poolt Lääne-Siberi, teiselt poolt Semjonowi kasakate wäed. Kumb neist „sissepiiratud wägedest" teise ära suudab häwitada, näeme juba ligemas tulewikus.

Suure tähendusega on siin küsimus, kas jääwad liitriigid ja Saksamaa erapooletuks, wõi tahawad nad ka wõitlusest osa wõtta. Nõukogude-walitsus seletab ametlikult, et Tshehi-Slowaki sõjasalgad Prantsuse walitsuse kulul ülewal on peetud ja endine Siberi walitsus admiral Koltshaki juhatusel tõendas ametlikult, et temal Amerika poolt abi on loota. Teiselt poolt on teada, et Saksa walitsus Wene walitsuselt just nõudis, et Tshehi-Slowaki wägedelt sõjariistad ära wõetaks.

Sõda Siberiga puudutab Suur-Wenemaad iseäranis just selle läbi walusalt, et nüüd wilja sissewedu, kõige wähemalt ajutiselt, seisma jääb. Näljahäda wõib Wene linnasid meeleheitlikusse seisukorda saata.

Md.

Soomemaa tulewiku-mured.

Päälkirja all „Soomemaa tulewik" kirjutab Norra kaubanduse ja meremeeste leht „Norges Handels- og Sjöfartstidende" järgmist:

„Nagu teada, on wiimasel ajal palju Norra kapitalisid Soome metsadesse ja puuettewõtetesse kinni pandud. Me oleme selles asjas ühe norralase käest, kes Soome asjadega tuttaw, küsinud, kas see mitte kardetaw ei ole. Küsitaw wastas: Kui kõik hästi lõpeb, tasub kapitalide panemine Soome ettewõtetesse ennast ära. Kuid see on raske küsimus, kas kõik hästi läheb. Küll on punased ära wõidetud ja maal peaks nüüd jälle korralikud olud walitsema hakkama ja ärielu peaks algama; määratu suured puuhulgad on riitadesse pandud. Kõik see laseb hääd loota. Kuid peab ka seda arwesse wõtma, et kodusõja järel kättemaksmise-sõda tasahiljukesi algab. Kes Soome rahwa iseloomu tunneb, ei kahtle selle juures mitte, et nüüd terwe rida tulesüütamisi ja puuladude põlemisi algab. Tõuseb küsimus, kas Soome kinnituseseltsid suudawad edaspidi kõiki tulekahjusid kinni maksta. See ei ole mitte kuradi seina pääle maalimine, waid see kõik seisab wõimaluse wallas. Punased on küll ära wõidetud, aga nende wiha kodanluse ja kapitali wastu kestab edasi, ta leegitseb metsikumalt kui iialgi enne. Korralikud ajad ei tule Soomemaale nii pea tagasi."

Norra ajaleht puudutab siin kõige walusamat Soomemaa haawa. See on küsimus, mille küljes terwe Soomemaa tulewiku edu ja õnn ripub. Riik, mille liikmed üksteise wastu täis leegitsewat wiha, ei suuda ei sisemiselt ega wäliselt edeneda. Sisemises elus kulub kõik jõud wastastikku sõrumise pääle ära, päewakorrale kerkiwad erakonna huwid ja wastaste mahasurumise plaanid, isamaamõiste kaob udusse. Selle wihawaenu tagajärjel saawad kodanlised ringkonnad raske kahju ja töölised ei suuda majandusliselt ega kulturaliselt edeneda. Mis see wälises politikas tähendab, on arusaadaw: Soome rahwas on isegi juba wäike, mis jõud wõib temal siis weel olla, kui ta sisemiselt lõhutud ja killustatud on. Päälegi ripub riigi kohal raske hädaoht: uue kodusõja wõimalus. Sest waimud, mis Wene rewolutsion liikuma pannud, ei ole weel surnud, ega kinni püütud. Palju ennem peab kartma, et Wene kommunistlised hüüdsõnad pärast sõda terwes maailmas juurt wastukõla leiawad.

Ei ole kerge kiresid waigistada, mis nii kõrgele leekides üles lööwad kui Soomes. Kõige selle järele, mis säält tulejad jutustawad ja ajalehed kirjutawad, näib Soome walitsus õige lihtsat abinõu tarwitawat, kuidas maad rahustada. Ta on hirmutamise ja kättemaksmise tee walinud. Kõik, kes punaste mässust osa wõtnud, lähewad kohtu kätte; wangi pandud on ka need sotsialistlised maapäewa saadikud, kellest teada on, et nad mässust mitte osa ei wõtnud. Kohus määrab süüdlastele rasked trahwid — surmamõistmised ja selle kohtuotsuse täitmised on igapäewased asjad.

Kuhu see kättemaksmise ja hirmutamise tee wiib, on meile Wenemaa küllalt selgesti näidanud. Kus oli riik, kes politiliste süüdlastega armutumalt ümber käis, kui tsaariaegne Wenemaa? Kümned tuhanded waewlesid, nälgisid ja mädanesid wangikodades, asumisel ja sunnitööl. Salapolitsei ei kohkunud ühegi abinõu eest tagasi, et mässundusid juba inimeste südametest ja silmadest lugeda. Enne korra jalaleseadmine, siis uuendused, see oli Wene walitsuse märgusõna. Korra all mõisteti hauarahu. See saadi ka tõesti kätte. Kuid tarwis oli ainult ühel meeleheitmisele aetud wäeosal Peterburis mässama hakata, kui tugew walitsusewõim pihuks purunes. Ja mis kõige raskem — mõistmata walitsus kiskus enesega terwe riigi alla hukatusesse.

Teine tee klassilise wihawaenu kaotamiseks on pikk ja waewaline. See on lepitamise ja ühiseluliste uuenduste tee. Tuld ei saa tulega kustutada, kättemaksmise läbi ei saa midagi unustama sundida. Ainult seda saab kätte, et wihawaen põlwest põlwe edasi antakse ja emapiimaga lapsele sisse joodetakse.

Kantagu hoolt selle eest, et asjaolud ära kaoks, mis mässule põhjust andsid. Kahtlemata oli Soome mässu juures Wene mõju ja Wene sõjawägede tegelik toetus suure tähtsusega. Kuid hääst päält, ilma ühegi põhjuseta ei hakata naljalt mässama. Et Soomes ühiselulist ülekohut palju pidi olema, näitab see asjaolu, et juba ammu sotsialistlisel õpetusel siin wastuwõtlik pind oli: sotsialdemokratide erakond oli maapäewal kõige tugewam.

Dr. A. Purmann
Jõhwis
Narwa uul. nr. 35.
Haigete wastuwõtmine iga päew kl. 10—5.
Maale sõitmine igal ajal.

Politika ringwaatus.

Keskriikide sõjawäeline seisukord.

Selle küsimuse kohta on Baieri sõjaminister järgmist seletanud: Keskriikide sõjawäeline seisukord on 1918. aasta kewadest saadik parem kui ta endistel aastatel olnud. See tuleb ka wäliselt nähtawale. Liitlased ei ole oma pääletungimise kawatsusi kusagil wäerinnal saanud läbi wiia. Wenemaa ja Rumenia lahkumine sõdijate hulgast on Saksamaale ja Austria-Ungarile wõimaluse annud lääneriikide siiamaalist arwulist ülekaalu tasa teha. Saksa sõjawäe kallaletungimine Amiens'i ja Yperni juures ning Marne ääres sunnib lääneliitlasi endid kaitsma ja oma tagawara-

Maa jõud.

J. Mändmets.

Ta waatab mulle õige korraks oma siniste silmadega otsa.

„Miks mitte. Mida wõiksin teile tuua? Kas röõska piima joote?"

„Taewake, mis wõib siis parem olla kui rööſk piim! Kes seda ei peaks jooma?"

Klaaskannuga toob ta piima ja seda tema käest wastu wõttes puutuwad meie käed nii ligistikku, et nendest kuumust ja jõudu tunnen.

Imelik see piim. Sa tunned, kuidas jõudu ja rõõmu enesesse jood. Sulle tekib kõrgendatud meeletuju.

Neiu ei wõta weel kannu wastu, waid palub, et weel jooksin.

Oleme äkitselt tuttawad ja seni kui wana Laas mustast, kohedast mullast ussisid wälja kaewab, ajame meie juttu. Ma näitan käega rohelise wiljapuu-aia poole ja ta ütleb need kõik kirsid olewat. Kahju, et nad weel walmis ei ole. Aga nädala pärast on nad juba küpsed. Ehk tuleksime meie siis tagasi. Ma usun seda küll, et nad siis just niisugused on, nagu tema huuled. Sääl all see lumiwalge paat, mis nagu luik ranna ruskel liiwal losutab, on nende oma. Argipäewal ei ole aega, aga pühapäewal käiwad nad isaga õngitsemas. Wahel on nad tublisti kalu saanud. Ka noodad ja wõrgud on neil olemas ja sügistel waikistel öödel käiwad nad tooselgi, sest tema osata ka ahinguga raiuda.

Teda nähes koguwad koduloomad ta juure ja ta peab neid eemale tõrjuma. Ta on siin nagu kuninganna, kes oma alamate üle walitseb ja kes ta sõna kuulewad.

Ussid on käes (sest paljuks neid täna enam waja lähebki) — ja sõbralikult jumalaga jättes sõuame uuesti järwele.

II.

Onunaisel (ma kutsusin teda muidugi tädiks) oli wäga hää meel kalu nähes. Ta tõstis hõbedaseid säinu, kollaseid, tumedajutilisi ahwenaid, naeratas, waatas oma lahkete silmadega mulle südamlikult otsa, meid oma pehme kõnega (ta esimesed hambad olid ära) suurteks ja osawateks kalameesteks ülistades.

„Waata, kui hulk kalu. Nendel on ikka õnne. Sa käid ju ka wahest püüdmas," tähendas ta onule, „aga ega sa ilmaski nii palju ole toonud."

„Noh — mis sa Laasi läheb rääkima," ütles onu häästüdamliselt, kellele ta abikaasa laitus praegu wähematki wastumeelt ei näinud olewat, „eks tema tea, kus nad sääl all on."

Onu andis Laasile sigari, mille see süljega ringi märjaks leotas, sellepääle tüki otsast ära hammustas ja uhkusetundel põlema süütas.

Suure januga jõi ta häälõhnalist sigarisuitsu.

„Ma annan teile nüüd piima ja leiba ja sulle, wanamees, saadan kausiga lõunaks wärskeid kalu. Ütle, et Ingel lõunaks ei keedaks."

Röõsk piim, häälõhnaline wärske hapu leib ja sellele tugew kord wahakollast wõid pääle. Süües tundsin, kuidas jõud suureneb, ja haruldane häämeel ja õnn täitis mind.

Pärast sööki heitsin päikesepaistele. Kirjeldamata meeldiw. Ta kiired tungisid riietest, kogu ihust läbi, mind üleni kuumusega täites. Lühike muru lõhnas. Lepatriinu ronis käe pääle, jooksis ruttu nimeta sõrme otsa, tõstis tiiwad ja läks lendu.

Kuhupoole ta lendas?

Üle jalgraja, wististi üle õunapuuaia järwe poole. Muidugi sinnapoole, kus see praegu wiibib, kelle kannul mu mõtted käiwad.

Nüüd nägin seda tüdrukut enese ees. Ma nägin ta liigutusi, mu käsi tundis kuumust, jõudu, mis temast wälja woolas, ma nägin seda inimest, kes nii noor, wärske ja walminud oli, aga kes siiski mulle julgelt ja edwistamata otsa waatas.

Ma nägin teda, nagu oleksime wanad, ammuaegsed tuttawad, nagu mõistaksime selgelt teineteise mõtteid.

Suur roheline rohutirts hüppas mu ette ja jäi rohusse kinni. Teda ajas taga hauduja kana. Wiskasin tirtsu ta ette, kes selle ruttu noka wahele haaras.

„Hei!" hüüdis onu eemalt: „Päike teeb su pää jõrmiks. Mine wilusse, wõi kõige parem — heida lakka."

Lakasi kuulsin, kuidas sulane tänawas tühja wankriga sõitis. Koer haukus ägedasti — kuuldusid hüüded, kuskil nuttis laps.

Lamasin wärsketel heintel. Oli palaw. Pääsukesed lendasid ruttu ja osawalt pennide wahelt läbi. Need olid wististi noored. Miski sabises murdudes. Ämblik punus tiitsasti roowiwitsa küljes oma silmilist wõrku.

Mul oli hää, nii hää, nagu ma seda ennemalt kunagi ei olnud tunnud. Ma ihaldasin, ma igatsesin midagi. Mida? Ma ei teadnudki. Ütlesin enesele: tore ja mõnus on see maa-elu. Mis on linn selle wastu. Ühtegi niisugust tundi ei ole ma linnas läbi elanud. Ah Laas kiitis Haawakalda toreda talu olewat — ütles ju isegi: nagu mõni mõis. Ja mis sääl nüüd ütlemist waja. Seda wõib ju igaüks isegi näha. Millest wõiks sääl neil küll puudu olla? Tõesti — mitte midagi ei oska wist need inimesed omale enam soowida.

Sääl nägin jälle neiu kollakaid juukseid, ta siniseid silmi, kirspunaseid huuli. Tal on meeldiw liikumine, nii mehised puusad. Kas ei olnud ta näol isegi naeratuseilme?

Ja see tore talu jääb sellele tüdrukule ja ka mehele, kes ta omale naiseks wõtab.

Ja kuidas see siis mõnus oleks. Sõida järwel, osta wõi mootorpaat. See oleks siin kandis uudis; aga lõbus oleks sellega lasta. Onuga õige lähestikku — missugune tore elu!

Ja see tüdruk on siis naine. Kui ta nende tugewate ja kuumust õhkuwate kätega oma mehe ümbert kinni wõtab ja nende huultega kuumalt suudleb …

Ma lamasin seliti. Süda peksis. Uni ei tulnud.

Oli hää, olin õnnelik, aga ei olnud ka. Mind waewas miski.

—

Ma ärkasin.

„Sa magasid just kui surnu", ütles tädi naeratades mu jalutsis heinte pääl põlwitades. „Waata, kui magus uni siis on, kui inimene wäsinud."

Olin nõrk. Keha hõõgus kuumust. Otsa pääl olid jämedad higipiisarad.

„Tule nüüd alla, toit on walmis. Missugusid ilusaid kalu tõite — päris haruldased. Ega meiegi ole mõnel ajal wärsket saanud."

Päike oli juba õhtus — lõuna seega tublisti hiljaks jäänud. Tänawas kaswawate pikkade paplite warjud ulatasid üle õue. Pika karwaga koer jooksis mulle wastu ja lakkus mu kätt. Wäike Ewald näitas säina põit ja kinnitas mitmele korrale, et sellega wõib täielise wana püssi paugu teha.

Söögituba täitis isuärataw wärske kalalõhn.

„Ega ju keegi wana Laasi wastu neid püüa," tähendas onu lauda istudes. „Sa ikka saatsid talle?"

„Saatsin muidugi. Inglil oli kangesti hää meel."

Sõime lõbusa ja hää isuga. Pärast üles tõustes tundsin, et üleliiagi olin söönud. Kõhus sünnitas pitsitus kerget piina. Kogu keha waldas rammestaw laiskus. Tõepoolest — magada oleksin tahtnud.

Pääle sööki sõitis onu kodust ära ja ma läksin metsa, siinses ümbruses kaswawaid lillesid otsima. Eks olnudki siia sõites siinse looduse tundmaõppimine üks minu eesmärkidest. Loodusteadus huwitas mind, ma olin sellel alal mõned edusammud teinud, mis ka edasipüüdmiseks hoogu andis.

Tädi käskis kella üheksa ajaks tagasi tulla, sest siis joome teed. Aga ega sellest wiga ole, wõib ju õhtul ka piima juua.

(Järgneb).

jõudusid ära tarwitama. See pääletungimine on liitlaste jõud lagunema pannud, mida wangiwõetud meeste kõrge arw ja rohke sõjasaak tõendawad. Nõnda nihkuwad liitlaste lootused, omaltpoolt pääletungimist uuesti alata, kaugele ning nad panewad nüüd kõik oma lootused Amerika abi pääle, mis aga laewade puudusel ja weealuste paatide tegewuse pärast waewalt suudab õigeks ajaks kohale jõuda. Terwel wäerinnal, Põhja mere rannast kuni Piave jõe suuni, ei ole liitlastel ainustki kohta, mis nendele wõimalust pakuks strategiliselt tähtsat eesmärki kätte saada. Selle wastu aga on keskriikide wõitudel otsustawad strategilised sihid: Yperni juures sadamate kättesaamine mererannal, Amiens'i juures wõimalus ühendust Prantsuse ja Inglise wahel lõpetada, ning lõpuks Wenetsia linn ja Po jõgi.

Suurtükimürin Parisis kuulda.

„Daily Mail'ile" teatatakse Parisist: Elanikud on rahulikud. Mitmed lehed tähendawad selle pääle, et Italia wäeosad warsti liitlastele appi jõuawad. Suurtükimürin põhjaida poolt küljest on Parisi linnas selgesti kuulda.

Parisi lehed kõnelewad Parisi linna kaitsmiseks hiljuti asutatud komiteest. „Humanite" tähendab: Paris ei tohi teist korda enam saatuse hooleks jääda. Selle eest peab walitsus hoolt kandma. Walitsus ja parlament peawad paigale oma töö juure jääma, niikaua kui see wähegi wõimalik. Parlamendi liige Brunet, sotsialist, ütleb: Kui waenlane peaks lähemale tungima ja linna tugewasti laskma hakkama, siis paneks see küll tööstuseelu seisma, aga walitsuse tahtejõudu wastupanemiseks ei tohi see mitte nõrgendada.

Walimiseseaduse uuendamise küsimus Baierimaal.

Baieri saadikutekojas on wabameeliste ja sotsj.-demokratide ettepanekud maapäewa walimiseõiguse muutmise kohta tagasi lükatud. Need ettepanekud nõudsid proportsionalse walimisewiisi üleüldist maksmapanemist, walimisewanaduse alandamist 21 aasta pääle ja hääleõiguse andmist naisterahwastele. Wastu on wõetud tsentrumi ettepanekud, mille põhjal proportsionalne walimisewiis üksi suuremates linnades tarwitusele wõetakse.

Paawsti osawõtmine rahukonwerentsist.

Inglise ülemkojas on lord Stanmore sellekohase küsimise pääle wastates tähendanud, et liitlased tõesti on omawahel kokku leppides otsuseks teinud paawsti rahukonwerentsile mitte kutsuda. Aga põhjused on arusaadawad. Paawsti seisukord on sarnane kui erapooletute riikide walitsejatelgi, kelle asemikud ka ei saa rahukonwerentsist osa wõtta, ehk olgu siis, kui kõik sõdijad riigid sellega nõus on.

Inglise uus sõjakabinett,

mis asutatud on senisele abiks, hakkab, nagu Londoni lehed kirjutawad, sisemisi, koduseid asju ajama. Esimene sõjakabinett oli oma tööga liig koormatud, ta ei suutnud uksitute ministeriumide tegewust korralikus hoida. Weel teatatakse, et uus sõjakabinett hakkab laialdasel alusel tarwilikku ettewalmistust tegema rahuaja-olude kättejõudmise puhuks. Ka walwab ta riigi rahaliste summade wäljaandmise üle. Lehed awaldawad soowi, et mõlemal kabinetil wähemalt üks ühine liige oleks, kes nende asutuste käsikäestalimise eest hoolt kannaks.

Kodumaalt.

Wiljandist. Toiduainete wäljawedu, nii Wiljandi maakonnast, kui ka linnast on kowasti keelatud. Linnas waadatakse kõik reisikorwid, mis rongiga ühes kaasa wõetakse, läbi; maal, kreisi piiride lähedal, nait. Hummulis, Pikasillal jne. on sõjawäelased ööd ja päewa wahi paal. Kõik leitawad toiduained wõetakse käest ära. Siinkohal olgu tähendatud, et linnakommando 60 päewalasu järele wõib toiduainete-kontrolli ainult raudteejaamas teha, kuna see aga rongis tehnilistel põhjustel keelatud on.

— Politseikohtunikkudeks on nimetatud Wiljandisse leitnant Hartmann, Pärnusse leitnant Kenitsch, Woruse leitnant Sperling, Petserisse paalik Lyon.

— Leiwanormi alandamine. Leiwanormi on $^1/_2$ naela päält $^1/_4$ naela pääle alandatud. Leiwa hind on 25 kop. nael. Eraleel wõib küll altkäemüügil leiwa osta, kuid hind on siin soolane, nimelt 125—180 kop. nael.

— Tants puudub. Pidusid ja kontserta peetakse Wiljandis õige sagedasti, kuid neil pidudel puudub alati tants. Seda tuleb sellega seletada, et kohalik kommandant jalakeerutamiseks mitte luba ei anna.

— Rahawahetus. Teatawasti pidi rahawahetus 15. juunil lõppema, nüüd on seda tähtaega weidi pikendatud. Wiimastel päewadel olid Wiljandis nii suured rahawahetamise sabad, et Lossi ja Sea uulits inimestest kubisesid.

— Suurem wargus on Wiljandis Tallinna uul. elawa proua Dr. Schwartzi korteris toime pandud. Wargad tungisid läbi lahti olewa palkoni ukse sisse ja wiisid lukustamata kummutist umbes 4500 rbl. wäärtuses mitmesugust riidekraami ja ühe paari saapaid ära. Nagu jälgedest, mis aeda liiwa pääle järele jäänud, näha, on kurjategijad sukkades käinud, nii et keegi kõrwal toas magajatest kõige wähematgi kahtlast kuulnud ei ole. Wargad on katsunud ka ühte laualaegast, kus raha sees oli, lahti murda, kuid see ei läinud neil korda. Kurjategijad on senini alles kätte saamata. —

„Ach."

— Wene raha ei wõeta enam Wiljandi Saksa riigiasutustes (post, maakonnawalitsus jne.) wastu. Kõik arwed tulewad õiendada Saksa ehk Ober-Ost rahas. Nõndasamuti ei wõeta Wene raha ka Pärnu-Tallinna kitsaroopalisel raudteel wastu. Paide-Tamsalu kitsaroopalise raudtee jaamades on kuulutused üles löödud, kus tähendatakse, et „Wene keisri ja Kerenski raha on makswuseta tunnistatud." Igatahes algupäraline uudis.

— Maarahwale tähelepanemiseks. Wiljandi turul on waba wõimüük keelatud. Kes wabalt wõid turule müügile toob, selle wõi wõetakse ära.

Tõllassepp'a trükikoda on ostuteel hra Nurmbergi kätte läinud.

Pärnust. Põllumeeste seltsi aastapääkoosolek oli 16. juunil Pärnus, „Endla" ruumides. Päewakorras seisid järgmised punktid: 1) 1917. a. aruanne, 2) 1918. a. eelarwe, 3) põllutöö talwekursuse käimapanemine ja 4) walimised. Seltsil on möödaläinud aastal 65 liiget olnud; üleüldiseid koosolekuid peetud 3, eestseisuse koosolekuid 7. — 1917. a. on sisse tulnud 2189 rubla 50 kop., wälja läinud 514 rubla 46 kop. — kassas raha 1675 rubla 04 kop. Eelarwe määrati 3290 rubla pääle.

Pikemaid läbirääkimisi tekitas põllutöö talwekursuse käimapanemise küsimus. Sellele mõttele tunti elawalt kaasa, kuid päämureks oli kulude katmise küsimus. Sellekohase eelarwe järele wõib talwise põllutöö-kursuse kuluarwe kuni 10.000 rublani tõusta. Seda summat ei jaksa Pärnu Põllumeesteselts üksi mitte kanda. Koosolek otsustas kursuste kuludest oma kanda 25.000 rubla wõtta. Et puudujääwat summat kokku saada, otsustati ettepanekuga teiste Pärnumaa põllumeesteseltside poole pöörata, et ka nemad kursust jõudu mööda toetaksid. Kui aga sel teel ka tarwilist summat ei peaks kokku tulema, siis tuleks korjandusi, pidusid ja loteriisid toime panna. Omalt poolt panid wähesel arwul koosolekul wiibiwad liikmed põllutöö talwekursuse kulude katmiseks üle 1000 marga kokku. Kui ka mujal põllumehed nõnda soojalt wastu tulewad, siis ei tohiks Pärnu Põllumeesteseltsile kulusumma palju muret sünnitada.

Põllumeesteseltsil on juba praegu kaunis koguke põllutöösse puutuwat kirjandust, kuid seda kogu otsustati weel suurendada, milleks 300 rubla määrati.

Uude eestseisusesse waliti herrad J. Lasn (esimees), A. Jürmann (abiesim.), R. Talts (kirjatoim.), J. Takk (kirjatoim. abi), J. Kurg (teine kirjatoim. abi), J. Zimmermann (kassapidaja) ja M. Laarmann (kassap. abi).

— Määrused: 10. juunist pääle maksawad Pärnu linna piirides määrused, mille järele iga rattasõidu-luba soowija enne sellekohase kommisjoni ees oma sõiduoskust peab näitama. Nimetatud kommisjoni liikmeteks on politsei, linnawalitsuse ja Pärnu Rattasõiduseltsi esitajad. Neile, kelle sõiduoskus rahuloldawaks tunnistatakse, antakse rattasõidukaart ja sõidumärk. Wiimane tuleb kommisjoni poolt määratud kohale ratta külge kinnitada. Sõidukaardid on makswad üks aasta — 1. juulist kuni 30. juunini.

Määruste wastu eksijaid karistatakse rahatrahwiga kuni 100 margani wõi arestiga kuni 14 päewani.

— Räimede müük on 13. juun. pääle linnas öösel kella 11-st õhtul kuni kella 5 hommikul keelatud.

Selle määruse wastu eksijaid — müüjat kui ka ostjat — karistatakse rahatrahwiga 10—2000 margani wõi wangistusega kuni 6 kuuni.

— 20-mast juunist pääle hakatakse kohalikus kommandanturis kadumaläinud isikutunnistuste uuenduste eest 20 marka maksu wõtma.

— Koolides algas suwine waheaeg 15. juunil. —l.

— Pidude-nädal. See nädal on Pärnus pidude-nädal. Laupäewal korraldati kohalise õppiwa nooresoo eestwõttel „Endlas" kinnine pidu Eesti Rahwa Muuseumi hääks. Pidu, mis küll suurt sissetulekut ei toonud, jättis wäga kena mulje järele. Pühapäewal panid „estonlased" pidu toime, kuna teisipäewal „wanemuislased" külakosti pakkusid ja tulewal laupäewal on pidu lasteaia hääks.

a.

Wõnnust. Wõnnu laenu-hoiu-ühisus pidas pühapäewal, 16. juunil oma aastakoosolekut. Möödaläinud aasta lõpul oli temal liikmeid 255, kuna enne sõda liikmete arw 500-ni tõusis. Kassa aastane läbikäik oli 22.300 rbl., kuna puhastkasu 830 rubla ümber oli, mis enamasti kahjutasumise kapitaliks määrati. Ainult Eesti Rahwa Muuseum ja Wõnnu Põllumeeste Selts said puhtast kasust osa ja nimelt esimene 25 rubla ja teine 40 rubla ümber. Seltsiliikmete osamaksuks määrati 4 protsenti. Protsenti hoiusummade eest otsustati 2—3 ja laenude eest 5 protsenti maksta. Neid protsenta wõib juhatus ja nõukogu oma otsuste järele ajakohaselt ka muuta. Pääle selle otsustati laenuwõimalust suurendada ja nimelt: isiklikul ja käemeeste arwel kuni 1000 rbl., pantide wastu kuni 2000 rbl. ja maatealri päält kuni 300 rublani.

Et talurahwas oma wana Wene raha wahetuseraha puudusel ümber wahetada ei ole suutnud, siis otsustati ülemust paluda rahawahetust pikendada.

Juhatuseliikmetest lahkus wallakirjutaja J. Kukk, sest et tema oma pääle kihelkonna postikorralduse wõtab, mis temalt kõik waba aja ära riisub. Tema asemele waliti kihelkonnakooliõpetaja J. Kala. Juhatuse ja nõukogu liikmed paluti ametisse tagasi.

—K.—

— Koolioludest. Koolid lõpetasid siin oma töö maikuu algul, wälja arwatud Perawalla gümnasium (III. järgu seltsikool gümnasiumi õpekawadega), mille puhkeaeg kolm nädalat hiljem algas ja mis igaweseks puhkeajaks lubab saada, sest asutajad ise ei soowiwat enam teda toetada: ei suutwat, nagu kõneldakse, seda pakkuda, mida temalt loodeti.

Kooliõpetajate palk Kastre-Wõnnu wallas määrati 900 r. pääle aastas kindlaks—Kerenski-rahas. Muret wallawalitsustele sünnitab rahaküsimus. Töötati isegi maksudejaotus wälja, mille järele täisealisel walla liikmel oleks tulnud maksta 13 rbl., igal posdi-omanikul 50 rbl., seltsimaja päält 100 rbl., tindikuiwatamise-ahju eest 100 rbl. jne., kuid see eelplaan ei leidnud kreisiwalitsuse poolt häälskiitmist. Walla asjaajamine on meil kõigiti korralikkude ja arukate meeste käes. Tihti juhtud ajalehtedest lugema, et sääl ja sääl kooliõpetaja lahti lastud kui isik, kes kellelegi kasu ei toowat; meil maksetakse alati palk korralikult wälja ega peeta kooliõpetajaid mitte armuleiwasööjateks.

Kuresaarest. Kaubandus ja tööstus on Kuresaares õige seismas. Ei ole Kuresaare kaupmeestel hulgal ajal wõimalus olnud kaupasid wäljast sisse tuua, kuna wanad tagawarad on ot'a lõppenud. Sellepärast ongi kauplused üsna tühjad. Iseäranis on soolast ja tuletikkudest suur puudus. Soola puudus tundub raskena, sest et teda saarlastel kalade soolamiseks wäga tarwis läheb. On ju saarlase päätoit soolatud kalad. Tubakat saadakse pääasjalikult Saksa soldatite käest. Saharini (suhkur on ammugi otsas) hind on odawam kui näituseks Tallinnas ja Tartus. Sääl maksab 5 grammi 6 marka.

Tööstust ei olnud ennegi Kuresaares suuremat. Need wähesed wabrikud, nagu Wildenbergi nahaparkimisewabrik ja Marienthali põllutööriistade parandamise töökoda, lasti wenelaste poolt puruks, nii et kohtade pääl nüüd ainult rusud järel on.

Kaubanduslistes asjus lubab elawust tuua Buschmanni ja Komp. põllutöömasinate ja riistade kontor, mis Lossi uul. Wene kiriku wastu awatakse ja kus edaspidi paremate wäljamaa wabrikute walmistusi hakatakse müüma. Niisuguse äri järele tundus Saares juba ammugi puudust.

Järwakandist (Harjumaalt). Röömmõrtsukatöö. „Rev. Ztg." jutustab: Öösel wastu 31. maid tungisid kolm röömlit Järwakandi kõrtsi, mille juures kaupmeest, 65-aastast A. Kärikut mitme rewolwrikuuliga surmawalt ja ta sugulast, 45-aastast Marie Parikut kergemalt haawati. Röömlitel läks korda umbes 4000 rubla puhast raha, 15 naela suhkrut ja umbes 15 meetrit lõuendit ära riisuda. Politseil läks korda röömlid kinni wõtta; kaks saadi Tallinnast, üks Tartust kätte. Nende korteritest leiti osa raha, üks rewolwer ja suurem hulk warastatud kraami.

Tallinna teated.

Tehnikum Tallinnasse.

Neil päiwil anti Tallinna Eesti Tehnikaseltsi poolt seltsi esimehe ehituseinseneri Ipsbergi allkirjaga kohalistele wõimudele palwekiri, et lubataks Tallinnas tehnikum awada. Praeguse seisaku järel tulewad tingimata niisugused ajad, kus meie maa tublid tehnilisi jõudusid tarwitab. Teiseks pidid paljud noored inimesed olude sunnil wiimsel ajal oma hariduse pooleli jätma, kes seda aga nüüd jatkata soowiksid. Sel põhjusel tahab Tallinna Eesti Tehnikaselts Tallinnas selletaolise õpeasutuse elusse kutsuda. See seataks sisse Saksamaa tehnikumide eeskujul, kõige päält Strelitzi oma silmas pidades.

Uues õpeasutuses oleks kuus osakonda ja nimelt: ehituse, maamõõtmise, raudtee, sillaehituse, weeehituste ja kultur-tehnikute osakond. Kursus oleks neljaaastane ja sinna wõiksid astuda kõik, kellel keskkooli neljaklassiline, wõi sellele wastaw (linnakoolide) haridus. Sisseastujalt oleks pääle selle weel kolmeaastane praktika nõutaw. Kellel aga tähendatud hariduseкraadi ei ole, ka sellele tehtakse tehnikumi sisseastumine wõimalikuks ettewalmistuseklassi läbi, mis sinna juure kawatsetakse asutada.

Õpekeeleks saaks Eesti keel.

Asutamise ja ülespidamise kulud, mis esimesel aastal 60.000 rublani tõuseksid, loodetakse erateel katta. Selleks on juba mõjuwaid summasid lubatud, näituseks Tallinna Kesk- ja Wäiketööstuse seltsi poolt 3000 rbl., Tallinna Laewanduseselts 4500 rbl., Balti Päästeselts 3000 rbl., kuna Tallinna Eesti Tehnikaselts oma poolt 10000 rubla toetuseks kindlustab. Loodetakse, et mitmed krediit-asutused, suurtööstuse ettewõtjad ja weel teised asutused üleüldiselt kasutoowat ettewõtet tulewad toetama. Ka oldakse selles kindel, et tulewikus maawalitsus ennast uue õpeasutuse toetusest lahti ei ütle, sest ta toob ju kogu maale kasu.

Uue õpeasutuse juhatus jääks õpejõudude autonomilise kollegiumi kätte, millel walitsemise nõukogu kõrwal. Esimene juhiks õpetegewust, ta hooleks jääksid õpejõudude, direktori jne. walimised, kuna teine õpeasutuse majanduslise ja rahalise külje eest hoolitseks.

Nõukogus oleksid pääle direktorite ja dekanide asemikud nende poolt, kes õpeasutust toetawad, siis linna ja walitsuse esitajad. Nõukogu lõpulik kokkuseade ja wahekord määratakse pärastpoole.

See oleks lühidalt kawa, mille järele uus asutus tahetakse elusse kutsuda. Wastuwaidlemata on see tähtjas ja kasulik samm, mis ülemaltähendatud selts selle õpeasutuse elussekutsumisega mõtleb astuda. Wõib arwata, et wõimude poolt ta asutamiseks luba antakse ja et kogu meie maa, õpeasutuse kasulikkusest aru saades, seda laialdaselt ja lahkel käel rahaliste annetega toetama ruttab.

Ehitusolud

on Tallinnas praegu õige seisus ja ei ole ka peatset tõusuaega sellel alal niipea ette näha. Ehituste ettewõtmist takistab kõige päält see, et praegusel ajal ehitusmaterjal pöörasel kõrges hinnas on, ja teiseks ei oleks teda ka tarwisminewal hulgal kusagilt saada. Ei ole ka lootustki, et seda lähemal ajal wõimalik oleks kusagilt nõutada. On küll mõned kawatsused kafeede-restoranide ehitamiseks, aga millal nendest midagi wälja tuleb, on teadmata. Sellepärast ei maksa ehitusetöölistel tänawu Tallinnasse suuremal hulgal tulla, sest et siin tööd ei leidu. t.

Mereranna täitmise kawatsus.

Juba ennemaltki on Tallinnas nii mõnestki kohast rannatäitmise küsimus päewakorral olnud. Madalate rannakäärude täitmine oleks wõimalik ja annaks hulgani uut kallihinnalist maad linnale juure. Kuid ikka on need suurepärased kawatsused jälle päewakorralt langenud, sest et nende teostamisega algama ei saadud.

Nüüd on mõned ettewõtjad jälle selleks sammusid astunud, et Kalarannas merekääru täitmisega tuleks algust teha. Säält saaks umbes 30.000 ruutsülda maad, mis oma seisukoha poolest kõrgehinnaline oleks, ja sinna wõiks uus linnajagu tekkida. Merekääru täitmine nõuaks umbes 40.000 kuni 50.000 kubiksülda mulda. Ka oleks suurel ettewõttel see hää külg, et ta praegusel töökehwal ajal hulkadele tööd wõimaldaks. t.

Saksakeelsed piletid raudteel tarwitusel.

Kitsarööpalisel on nüüd juba ka osa saksakeelseid piletid tarwitusele wõetud, sest et mõnede wanade wenekeelsete piletite tagawara juba otsa on lõppenud. Kuuldawasti olla wanu piletid küll weel olemas, aga need olla Wenemaal, kus kitsarööpalise päävalitsus ühes pääkontrolliga asub. Selle järele, kuidas wanad piletid otsa lõpewad, trükitakse saksakeelsed asemele. Ka kõik muu kitsarööpalise asjaajamine sünnib praegu weel Wene keeles, sest et ametnikud Saksa keelt ei oska ja ka wanade wenekeelsete blankettide ja asjaajamiseraamatute tagawara tahetakse kasuga ära tarwitada. Lähemal ajal pandawat Saksa kommissarid igasse kitsarööpalise raudteejaama ametisse. X.

Ekspressiде uued tasunormid

pandi linnapääliku käsul maksma. Tasumääramise alal jaotati linn nelja piirkonda. Kirjade ja wäikeste pakkide wiimine maksab esimeses piirkonnas, südalinnas ja Toompääl 40 kop. (kerensk.), esimesest piirkonnast teise 80 kop., esimesest kolmandasse 120 kop., neljandasse 160 kop. Koduste tööde, pakkimise j. m. eest maksetakse 150 kop. tunnis (kerenski jär.), raskemate tööde puhul aga 2 rubla. Päewawiisi 8-tunnilise tööpäewa eest 8 rubla. P.

Postiühendus Tallinna ja Harjumaa wahel.

Kauaoodatud postiühenduse teostamine annab maarahwale wõimaluse wiimaks ometi nii tarwilikkа teateid wälise elu kohta nõutada. Pääsewad jällegi külasse ajalehed, kirjad kaugelt tuttawatelt, sugulastelt, omastelt. Neil päiwil awati Harjumaal postkontorid Nissis, Keilas, Kohilas, Raplas, Kosel, Raasikul, Tapal ja Kuusalus. P.

Linna tapamaja direktori koht jääb wabaks.

1. juulist otsitakse linna tapamaja direktori koha pääle kohasoowijaid loomaarstisid, kes Saksa ja Eesti keelt oskawad. Palk 420 rubla (kerens.) kuus prii korteri, kütte ja walgustusega.

3 miljoni eest heeringaid

tellis „Eesti Tarwitajate-Ühisuste Liit" otseteel Norrast. Sellest kawatsusest teatasime juba minewa laup. nr-s. Nüüd on kaup lõpulikult kindlaks tehtud. Kaubaandjad kohustawad endid igal nädalal Tallinna 1000 tünni heeringaid saatma, juunist algades. Saatmist toimetatakse mereteel. Ühtekokku telliti 10.000 tünni. Heeringad tulewad märksa odawamad nendest, mis seni-ajani Tallinnas müügil olnud.

Tallinna Eesti Majanduseühisuse pääkoosolek

on 21. juunil kell 12 l. „Lootuse" seltsi saalis. Koosolek on kokkutulnud liikmete arwu pääle waatamata otsusewõimuline, sest et esimene pääkoosolek juba 17. maiks oli kokku kutsutud, aga liikmete wähesel arwul kokkutuleku pärast pidamata pidi jääma.

X.

Kartulite nõutamise otstarbel

on „E. Tarw.-Ühis. Liit" kohalise toitlusameti poole pööranud. Läheb korda kartulid saada, siis hakatakse Soomest nende wastu silku ja põllutöö-riistu tooma. P.

„Estonia" suwekontsertide juhataja Ad. Helder

lahkus neil päiwil oma kohalt. Kuni 21. juunini juhatab kontserta wiiulikunstnik August Nieländer. Järgmisteks juhatajateks selle hooaja jooksul saawad olema weel R. Kull, Kirschfeldt ja Simm. X.

Korteriküsimus.

Olgugi et Tallinnast wiimaste aegade wältusel kümned tuhanded inimesed on ära sõitnud, ei ole see korteriküsimust kuigi palju lahendanud. Kesk linna ja selle lähedal ei ole ka praegugi korterid leida. See tuleb muidugi sellest, et linn üle pää-kaela oli inimesi täis tuubitud, nii et hulkade lahkumine sellest küljest kuigi tuntaw ei ole. Rohkem linna serwade poole leiduwad mõned üksikud wäheldased tühjaksjäänud korterid.

Surmaotsuse täidesaatmine.

Nagu „Rev. Ztg." näha, mõisteti Tallinnas Rakwerest pärit olew tööline Johann Kikawere ja Triigi mõisa sulane Stanislaus Meschken surma, mis otsus ka täide saadeti. Esimene röömmõrtsukatöö, teine jälle tapmise pärast.

Tartu teated.

Teadaandmine.

Iga elanik on kohustatud oma isikutunnistust (Personalausweis) alati kaasas kandma ja selle nummert meeles pidama.

Kadumaläinud isikutunnistuste asemel antakse uued ainult siis, kui kindlaks saab teha, et kadumaläinud isikutunnistusi kuritahtlikselt tarwitada ei saa.

Iga dublikat maksab nüüdsest pääle 10 marka.

Tartus, 18. juunil 1918. Linnakommandant (allkiri) **Wilke**, päälik.

Erasalapolitseikontori

kawatsewat ametist lahkunud salapolitseiülem Aland Tartus awada. Wenemaal oli sarnaste kontorite asutamine keelatud, kuna neid Saksamaal ja mujal Õhtu-Europa riikides igas linnas mitu on. Niisuguste kontorite ülesandeks on igasuguseid salajaseid teateid koguda, isikute järele walwata, kurjategijaid püüda jne.

Wäike hoog pikse wihma

läks eila Tartu kohalt üle. Kuid ka seegi wihm ja ilm tema järele on külm. Suwi oma soojusega ei taha ega tahagi weel tulla.

Tartu ümbrus ja lõunapoolne osa Tartu maakonnast on nüüd ju paaril korral wihma saanud. Põhjapoolses maakonna osas on aga kord natuke tibatanud, kõik wili kõrbeb wälja pääl, rukkikõrs on koguni peenikene ja kartulid ei ole weel üles tõusnud. Põllumees ootab pikkisilmi wihma, aga teda ei tule kuskilt.

— rt —

Uus kirjastuse-osaühisus

nimega „Odamees“ on Tartus asutatud. Asja eestotsas on mõned „Siuru“ ühingu liikmed. Senine „Siuru“ kirjastusline tegewus läheb uue osaühisuse kätte üle, kuna „Siuru“ ise puhaskunstiliseks ühinguks jääb.

Osaühisus „Noor-Eesti Kirjastus“

peab täna kell 5 p. l. oma ruumides, Rüütli uul. 4, aasta-pääkoosolekut. Päewakorras on aruanded, puhtakasu jaotamine, eelarwe, põhjuskirja muutmine, walimised ja jookswad asjad.

Külgehakkawad haigused.

Wiimase kolme päewa jooksul on linnaarstile järgmistest külgehakkawatesse haigustesse jäämisest teatatud:

Difteritis: Soola uul. 20.

Päris rõuged: Karlowa uul 88 k. 1, Sõbra uul. 24 k. 3.

Sõjawäe paradi

peeti täna hommiku kella 7 ajal raekoja ees, millest kõik Tartus wiibiwad Saksa sõjawäed osa wõtsid. Parad oli ettewalmistuseks suuremale paradile, mis homme ära peetakse.

Õnnetused ja kuritööd.

Toidukraam ära wõetud.

Üleeila on teise jaoskonna politsei poolt würstipoodnik Mihkel Leppiku käest, Wladimiri uul. nr. 3, 2 puuda kaeru, 3 puuda 19 naela leiba ja 2 puuda rukkijahu ära wõetud. Pääle selle on kaupluse kõrwal olewast tühjast ruumist 8 puuda 23 naela rukkijahu leitud, mida keegi selle maja elanik omaks ei tunnistanud.

Noor kelm.

Wiimaste päewade sees oli Roosi uul. nr. 3 kellegi naisterahwa A. P. korterist tema äraoleku ajal tundmata waras üle 400 rubla raha ära warastanud ja jäljeta kadunud. Nüüd on kriminalpolitseil korda läinud kelmi tabada. Ta on A. P. oma 16-aastane poeg. Noor kelm tunnistas oma süü üles. Raha on ta juba ära kulutanud.

12-a. poisike ära kadunud.

Möödaläinud reedel on Hilbu talust Keeri wallas karjane Elmar Kulpson, 12 a. wana, ära läinud. Senni ei ole poisikest kusagilt leitud. Tema wanemad, kes Tartus, Erne uul. nr. 51 k. 5 elawad, paluwad leidmise korral nendele teatada. Poisikesel on pastlad jalas ja hall palitu seljas.

Raudteeõnnetus.

Laupäewal, 8. juunil läks uuel kitsarööpalisel raudteel Paide linna ligidal, jõesilla juures, tööliste-rongi wedur roobastest wälja. Paar süldа mööda liiprid edasi minnes langes ta wiimaks kummuli kraawi. Rongi pääl oli ligi 50 töölist, wiga ei saanud neist keegi.

R.

Teater ja muusika.

Wanemuise sinfonia-orkestri 10-a. juubeli puhul

homme 20. juunil peetawa suurema kontserdi eeskawas on Skrjabini E-dur sinfonia (nr. 1) soolo, koorile ja orkestrile, R. Wagneri „Tannhäuser“ ouverture ja Tschaikowski wiiulikontsert, wiimane solisti Eddy Bulleriani (wiiul) ettekandel. Solistidena esinewad weel A. Kopli-Juhkam (mezzo-sopr.) ja R. Bernaloff (tenor). Ühtlasi on ka Wanemuise Muusika-osakonna segakoor kontserdil kaastegew. Piduliku kontserdi eeskawa tohiks kõiki muusikaarmastajaid rahuldada, teiselt poolt tahawad ka suur orkester ja laulukoor J. Awiku juhatusel kõigiti oma ülesande kõrgusel seista.

Kontserdi pääsetähed (saalis, kohad nummerdatud) on juba täna kontserdi kassast saada.

„Wanemuise“ büroo.

Uuemad teated.

Saksa-Wene ühisus Berlinis.

Saksa-Wene ühisus Berlinis pidas 18. juunil 20. aastapäewa. Ühisusel on liikmeks 960 äri, 61 kaubandusekoda ja 42 ühisust. Tema tegewusepiirkonda käib terwe endine Wenemaa, see on praegune nõukogude wabariik, Ukraina, Poolamaa, Soomemaa ja rannamaad. Ühisus tahab kaubanduslist tegewust oma tegewusepiirkonnas laial alusel ette wõtta. Koosolek otsustas suurt ajakirja „Ida-Europa“ wälja andma hakata, mis kaks korda kuus ilmuks. Ajakiri peab Wenemaad kaubanduslisel alal tundma õppima.

Wene-Ukraina rahuläbirääkimised.

Ajutise rahulepingu järele on kummagi riigi alamatel õigus tagasi rännata. Kaasa wõiwad nad wõtta 10.000 rubla perekonna kohta ja pääle selle 2000 rubla iga perekonnaliikme kohta. Üleüldine summa perekonna pääle ei wõi suurem olla kui 20.000 rubla. Üksikutel juhtumistel wõib kuni 100.000 rublani kaasa wõtta, kui raha sellest on saadud, et äramineja oma äri wõi liikumata waranduse on ära müünud.

Algasid läbirääkimised piiride asjus. Moskwa walitsuse asemikud nõudsid, et üleüldine rahwahääletamine toime pandaks ja maatükk ühe wõi teise riigi külge peab jääma, selle järele, missugused tagajärjed rahwahääletus annab. Ukraina walitsus oli selle poolt, et rahwahääletust ainult erakorralistel juhtumistel wõib lubada, nende maatükkide asjus, mille kohta waielused tõusewad.

Wene sõjawäed Prantsusemaal.

Prantsuse walitsus tõendab, et Wene sõjawägedele Prantsusemaal täielik wabadus on antud, kas nad koha pääle jääda wõi Wenemaale tagasi tulla tahawad. Selle kohta seletab Peterburi telegrahwitalitus, et Wene walitsusel kõigi püüete pääle waatamata korda ei ole läinud läbi wiia, et Wene sõjawäed tagasi saadetaks. Prantsuse walitsus nõuab, et Wene soldatid uuestiasutatud „Wene leegionidesse“ sisse astuks. Kes seda ei taha teha, nendega käiakse halwasti ümber ja neid saadetakse isegi hulga wiisi Afrikasse.

Ettewalmistused üleüldise streigi wastu Peterburis.

Helsingi „Hufvudstadsbladet“ kirjutab: „Peterburi tööliste-asemikkude koosolek otsustas praeguse walitsusesüstemi wastu üleüldist streiki algada. Koosolek kutsus töölisi üles streigi wastu ettewalmistusi ette wõtma. Praegused wõimumehed lasewad töölisi maha tappa, rikuwad seltside ja koosolekute wabadust. Koosolek nõuab, et wõim Ajutawa kogu kätte läheks, et omawalitsuseajutused uuesti jalale seataks, et wõitlust Wenemaa wabaduse ja iseseiswuse eest alataks. Raudteetöölised on lubanud streiki toetada.

Monarhistline kihutustöö Wenemaal.

„Tag“ teatab, et Wenemaal kihutustöö tsaariwalitsuse jalulseadmiseks kõwasti kaswab. Kirikutes peetawat keisri eest palweid. Põrandaalust lehte „Tsaar“, mida ühes sala trükikojas trükitakse, laotatakse hoolega laiale. Lenin on 50.000 rubla sellele lubanud, kes selle trükikoja üles annab, aga senini on kõik otsimised asjatuks jäänud. Iga päew tulewat tsaarisõbralisi meeleawaldusi ette.

Wõitlused Ida-Siberis.

Tokiost teatatakse „Daily Mailile,“ et admiral Koltshak sõjawägedega, mis kasakatest ja hiinlastest koos seisawad, Harbinist Amuri poole enamlaste wastu marsib. Enamlased on terwes Ida-Siberis sõjaseisukorra wälja kuulutanud, kõik mehed kuni 18. aastani sõjawäkke kutsunud ja rewolutsioni wastastele sõda kuulutanud.

Tshehi-Slowaki sõjawägede juhatus.

„Prawda“ teatab, et Tshehi-Slowaki sõjawägesid Prantsuse oberst Beletier juhatab.

„Now. Gaseta.“

Lenin tahab Berlini sõita.

„Tag“ teatab: Wene politilistes ringkondades, kes Leninile ligidal seisawad, kõneldakse kindlasti, et Lenin salaja, wõõra nime all, Berlini ja Wieni tahab minna, et keskriikide politikajuhtidega isiklikult läbi rääkida. Lenin hauduwat uusi laialise tähtsusega politikaplaanisid.

Taudid Wenemaal.

Rootsi arstiwalitsusele on Moskwast taudide laialelagunemise üle Wenemaal teateid saadetud. Plekilist tüüfust, mida juba enne Wenemaal küllalt oli, leidub tänawu iseäranis palju Peterburis ja Wologdas, niisama ka Samaras ja Astrahanis. Moskwas nõuab ta wähe ohwrid. Kolerasse haigeksjäämisi, ja iseäranis terawal kujul, tuleb ette pääasjalikult Wolga ümbruses ja Lääne-Siberis. Üksikuid kolerajuhtumisi on ka Moskwas ette tulnud. Katku-juhtumisi on olnud Tashkendis, aga wõrdlemisi wähe. Näljatüüfus on juba ammu Wenemaal harilikuks nähtuseks. Ja wäga palju tuleb waimuhaigusi ette, iseäranis Peterburis on nad taudi kuju omandanud.

Jaapani wäed Hiinamaal.

Tokiost teatatakse ametlikult: Rahutuste pärast Swatowis, Lõuna-Hiinas, on sääl Jaapani merewäe mehed pühapäewal 9. juunil maale saadetud.

Soome-Wene piir kinni.

„Frankf. Zeit.“ teatab, et wenelased Soome-Wene piiri kinni on pannud. Nende riikide alamate wastastikune wahetamine on seisma pandud.

Kihutusetöö sakslaste wastu Peterburis.

„Köln. Zeit.“ teatab, et Peterburi ajalehed sakslaste wastu ägedat kihutusetööd on hakanud tegema.

Liiwimaa rüütelkonna maapäew

astub, nagu „Baltische Zeitung“ teatab, Wäe-ülemkommando lubaga 9. juulil Riias kokku.

Kellaaeg Wenemaal.

Wenemaal on kell suweajaks 2 tunniks edasi lükatud.

Pagunite kandmise pärast surma.

Woroneshis on enamlaste sõjawäes arst Kedrow pagunite kandmise pärast surma mõistetud ja maha lastud.

Saksa pääkorteri teated.

Lääne sõjawäli.

18. juunil 1918.

Kroonprints Rupprechti wäeosa. Waenlase suurtükiwägi awaldas üksikutel kohtadel Flandrias, mõlemal pool Lys'i jõge, Alberti ja Arras wahel elawat tegewust. Ägeda tuleandmise järele tungis waenlane wastu kesköõd Albertist lõunalääne pool kallale. Ta löödi tagasi ja ta jättis mehi meie kätte wangi.

Saksa kroonprintsi wäeosa. Noyonist lõunalääne pool ja Aisnest lõuna pool läks suurtükiwäe tegewus elawaks. Waenlase osalised kallaletungimised Aisnest põhja pool ja Chateau-Thierryst põhjalääne pool löödi tagasi.

Esimene kindralkortermeister Ludendorff.

Berlinis, 18. juunil. Õhtul. Ametlik. Wõitlusrindadel ei sündinud midagi uudist.

Berlinis, 18. juunil. Ametlik. Wahemeres lasksid meie weealused paadid 6 aurulaewa ja 4 purjelaewa, kokku 24.500 tonni suuruses, põhja.

Wienis, 18. juunil. Ametlikult teatatakse: Lahing Wenetsias areneb edasi. Kindral v. Wurmi wägi wõitis paljudel kohtadel maad. Tema lõunapoolne tiiw jõudis wisa wõitlusega Fosebbe kanali äärde wälja. Kindral ertshertsog saatis Montello ümbruses oma wõidud täide. Itallaste wastukallaletungimised läksid nurja. Sellel maal on itallaste käest kolmel wõitluspäewal 75 suurtükki ära wõetud, mille hulgas rohkesti raskeid suurtükka. Mõlemal pool Brenta jõge tormas waenlane meie uutele seisukohtadele jällegi asjata kallale. Samuti läksid mitmed inglaste kallaletungimised Asiagost lõuna pool nurja. Wangiwõetud meeste arw on 30.000 pääle tõusnud, saagiks saadud suurtükkide arw ulatab 120 kõrgemale. Saadud miiniwiskajad, kuulipildujad ja muu sõjamaterjal on alles lugemata.

Londonis, 18. juunil. Saksa weealune paat laskis abiristleja „Patria“ 13. juunil põhja. Üks ohwitser ja 15 madrust on laduma läinud, arwatawasti ära uppunud.

Genfis, 16. juunil. Wiimasel korral pildusid Saksa õhulaewad Parisi linna pääle tund aega pommisid. Ohwrite arwu rehkendatakse 40 pääle. Parisi lehed ei tohi sellest lähemaid teateid tuua.

Telegrammid.

Moskwas, 18. juunil. — Prantsuse saadik Noulens jõudis 14. juunil Moskwasse, et Prantsuse asundusega Moskwas läbi rääkida.

— 17. juunil. — Doni kasakad wõtsid Tsaritsõni ligidal Morosowi linna ära.

— 15. juunil. — Ajakirjandus awaldab Tshitsherini märgukirja Amerika ja Prantsuse walitsusele, milles selle wastu protesteeritakse, et liitriikide laewad Wene wetes wiibiwad.

Berliinis, 18. juunil. — Nagu siiajõudnud teadetest näha, on rewolutsioni wastased ja Tshehi-Slowaki wäed enamlaste walitsuse Lääne-Siberis kukutanud. Telegrahwline ühendus on katkendatud. Telegrahw on suuremalt osalt Tshehi wägede käes. Nad wõtsid Omski linna ära. Omski, Jekaterinburi ja Ufa ligidal löödi weriseid lahinguid. Rahwa-kommissaride nõukogule on telegramm saadetud, milles öeldakse, et Siberis enamlased on kukutatud ja ajutine Siberi walitsus asutatud. Selle tähtsamaks ülesandeks on Siberi asutawa kogu kokkukutsumine, kes Siberi politilisi seisukorda ja wahekorda Wenemaaga kindlaks peab määrama. Walitsus on walmis Wenemaale wilja andma, teeb aga tingimiseks, et rahwakommissaride nõukogu Siberi wastu sõjariistus wälja ei astu. Rahwakommissaride nõukogu ei taha Siberi walitsusega läbirääkimistesse astuda ja saadab sõjawäed Siberi wastu wälja. Lenin süüdistab kõwasti prantslasi. Ta ütleb, et Wene, Tshehi ja Prantsuse imperialistidel korda ei lähe Wene rewolutsioni nälja abil ära lämmatada. Lenin tunnistab õigeks, et Samara, Omsk ja Nowo-Nikolajewsk ära on wõetud. Wolgas, Uralis ja Moskwas on 5 teenistuse-aasta mehed 1893—1897. sõjawäkke kutsutud. Nõutakse, et todanlaste üle terawalt walwataks. Neid ähwardatakse raskete karistustega.

Londonis, 18. juunil. Jaapani rahaasutused on Hiinamaale 50—100 miljoni jeni laenu pakkunud, mida tubakamonopoli läbi tahetakse kindlustada.

Luganos, 17. juunil. Italia saadikutekojas seletas sõjaminister, et seisukord sõjawäljal on juba parenud, ja kinnitas, et Austria wõit ei ole kuigi suur. Siiski lõpetati koosolek enneaegu ära ja eelarwe wõeti suure rutuga wastu. Kõik kõnelejad jätsid oma sõnaõiguse tarwitamata ja ministrid kandsid weel mõned lühidad aruanded ette, mis kõike hääd tõotasid. Pääminister kõneles üleüldisest seisukorrast ja ütles, ei olla mingit kahtlust, et praeguse lahingu lõpukäik Italia kohta otsustawa tähtsusega on. Praegu olla weel wara kõige paremat loota.

Genfis, 18. juunil. Iirimaal on 14 krahwkonnas sõjaseisukord maksma pandud. Harilikkude kohtute asemele astuwad sääl sõjakohtud.

Sofias, 17. juunil. Pääministri Radoslawowi ametist äraastumine on ajutise ministeriumi kriisise tagajärg. Nimelt lahkusid enne teda ametist, mõtete lahkumineku pärast sisemistes küsimustes, awalikkude tööde minister Petkow ja raudteeminister Korznitshky, mille läbi walitsus wähemusesse jäi. Ehk küll saadikutekoda koos ei ole, nõnda et walitsusele kabineti täiendamine raskusi ei tee, palus Radoslawow, põhjusseadustest kinni pidades, siiski end ametist lahti, et walitsusele wõimalust anda teiste parlamentliste rühmade käest nende arwamisi järele pärida.

Mitmesugused teated.

Reims peab wastu.

Juba paari nädala eest kuulutasid Berlini lehed ette, et Reimsi linn kaua enam ei suuda wastu pidada, sest et ta kolmest küljest juba sisse on piiratud. Wiimasel ajal aga ei ole wõitlustest Reimsi ümbruses midagi enam kuulda olnud, linn ei ole ikka weel langenud, ja näib, nagu oleksid sakslased sääl oma edasitungimise seisma jätnud. Põhjus seisab „Berl. Tgbl.“ kuulmist mööda selles, et Reimsi kindlusewägi wäga tugew on. Linna on kaitsmas wähemalt 2 diwisjoni ajumaadelt toodud wäge. Need leiawad Saksa suurtükitule eest hääd warju wahuweiniwabrikute sügawates ja määratu suurtes keldrites, kuhu suurtükikuulid nendele sugugi juure ei pääse. Kui sakslased tormisooksu ette wõtaksid, mille juures nad muidugi laseksid kihwtiste gaaside pilwe linnasi üle liikuda, siis poeksid kindlusewäe mehed keldritesse peitu. Säält tuleksid nad wälja, niipea kui õhk lubab, ja siis algaks hirmus werine wõitlus linna wärawate ees. Saksa sõjawäe juhatus tahab aga, niipalju kui wõimalik, oma mehi hoida, ja sellepärast on arwata, et Reimsi linn weel mõni aeg wastu peab.

Leo Tolstoi mälestamine.

Daani kirjanik Emanuel Hansen, Tolstoi tööde tõlkija, kirjutab „Politikenis“: „Wiimasel ajal on mitmed Wene lehed kuulujuttusid laiali laotanud, nagu oleks Tolstoi mõis Jasnaja Poljana talupoegade poolt ära rüüstatud. Need jutud ei ole sugugi õiged. Otse selle wastu. Tolstoi lesk, kes Jasnaja Poljanas elab, sai liigutawat tunnistust, missuguse armastusega talupojad tema mehe mälestust austawad. Esimesel lihawõttepühal tulid kõik ümberkaudsed elanikud nõukoguga eesotsas krahwiproua juure, et temale pühadeks õnne soowida ja palusid luba kadunud kirjaniku haua juures jumalateenistust pidada. Kui kõik osawõtjad põlwitades „igawest mälestust“ olid laulnud, andis iseäralik saatkond lesele teada, et nõukogu on otsuseks teinud Leo Tolstoi haua pääle mälestusesammast üles seada.“

Daani kirjanik lisab sellele juure, et see tema teada ainukene sellesarnane juhtumine Wenemaal on, mis weel praegustes erakorralistes oludes iseäralist tähelepanemist nõuab.

Tapaloomade wedu Saksamaale.

Nagu „Baltische Zeitung“ kirjutab, algab sel kuul 160.000 karielaja ja 40.000 sea wäljawedu Ülem-Ida piirkonnast ja Poolamaalt Saksamaale. Sellesama lehe teate järele pidawat weel Rumeniast 150.000 lammast ja 50.000 siga Saksamaale sisse weetama. Ukrainast on põllumajanduslised saadused juba Saksamaale pärale jõudnud. Ungarist oodatakse ligemal ajal sinna aia-, puu- ja terawilja suuremal mõõdul ja Serbiast sigu. Terawilja, kariloomade ja munade sissewedu Balkanist, Ukrainast, Krimmist ja Moldaust on korraldatud ja peab sügisel laiemates piirides algama.

Inglismaalt Wenemaale wilja toodud.

Inglisemaalt saadetud, nagu „Now. Wetshern. Tshas'ile“ Wologdast teatatakse, Arhangelskisse kaks aurulaewa 5800 tonni suuruses, mis wiljaga ja teiste tarbeainetega laaditud. Toidutagawarad on põhjapoolse Wenemaa jaoks määratud. Inglased lubanud Wenemaale igasuguseid tarbeaineid muretseda, kui wenelased kindlustuse annawad, et need ained Wenemaalt Saksamaale ei lähe.

Tööpuudus Ukrainas.

Tööministri teadete järele on Ukrainas üleüldse 180.600 töölist ilma tööta. Kiiewis on tööta töölisi 15.000, Odessas 20.000, Hersonis 25.000, Jekaterinoslawis 40.000, Harkowis 25.000, Nikolajewis 24.000 ja Krementshugis 8.000.

Põllutööriistade puudus Wenemaal.

1913. aastal tarwitas Wenemaa 1.350.000 uut sahka. „Now. Shisn'i“ teatel on Wene wabrikud senini ainult 500.000 atra suutnud walmistada. Wikatid läheb tarwis 4 miljoni, kuna wabrikud ainult 250.000 tükki müügile on saatnud.

Rahwaste ühedigus Ukrainas.

Ukraina kooliõpetajate kongressil seletas haridusminister Wassilenko, et kõigi rahwaste ühedigus Ukrainas makswaks on tunnistatud. Ukraina keel on ainult riigikoolides õpetusekeeleks, kuna erakoolides ka muis keeltes õpetust wõib anda.

„Hinge müümine.“

„Pskowsk. Westn.“ kirjutab, et Pihkwa linnaäärte elanikud Saksa wõimude nõudmisega, et passidel sõrmejäljed pääl peawad olema, kuidagi ei suuda leppida. Nad on arwamises, et sõrme wajutamisega passi pääle hing kurjale ära müüakse. Sõrmejälg olla saadana pitsat.

Punane kaart maaparanduse-tööl.

Soome walitsus on 5000 punasekaardilast, kes wangi langesid, maaparanduse-tööle pannud.

Amerika kihlwedu.

New-Yorgi börsel on suuremate summade pääle kihla weetud, et sõda kaheksa kuu jooksul lõpeb.

Puuwillatööstuse kitsikus.

Wenemaa puuwillatööstus on suures kitsikuses, sest Turkestanist ei saa kodusõja pärast enam puuwilla sisse wedada.

Esimesed tagajärjed.

Oberst H. W. v. Herwarth.

Meile mõjuwalt poolt awaldamiseks saadetud.

„Kui „Manchester Guardian" uut seisukorda läänes mitte nii tõsiseks ei pea, kui seda, mis märtsikuu wiimastel nädalatel oli tekkinud, siis näitab see jällegi, kui ükskõiksed inglased kõige selle wastu on, mis mitte nendesse enestesse ei puutu. Märtsikuus wäriseb London kanali rannamaa pärast ja luuletas suure ettekujutusewõimega Saksa wäejuhatuse kaugeleulatawatest geografilistest plaanidest, olgugi et wiimane muud ei tahtnud, kui waenlase sõjawõimu purustada.

Et see seisak ainult nähtuw oli, sellest tunnistawad juba wõitlused, mis 27. mail Pinoni ja Reimsi wahel algasid. Nende wastu oli Prantsuse-Inglise wäejuhatus täiesti ettewalmistamata. „Ühtlane ülemjuhatus" ei jõudnud olukorrast jagu saada. Liiduriigid oleks tõesti targemad, kui õnneksläinud üllatust wastuwaidlemata üles tunnistaks. Selle asemel tõendawad nemad aga wastandit. Mida peab sellest arwama? Wastuseks on ainult kaks wõimalust. Emba kumba, üllatus on tõesti õnnestanud, ehk aga Inglise-Prantsuse-Belgia-Amerika ülemjuhatus peab ennast ise kuriteolises lohakuses süüdistama! Kui aga „Prantsuse ja Inglise wäeosad tõepoolest samm-sammult, metodiliselt ja täies korras taganewad", siis on ka selles liiduriikide wali enesearwustamine! Meil on õigus praeguse kokkuwarisemise juures oma wastaste käest küsida, mis nemad siis korratu taganemise all mõistawad?

Seda rahulikku küsimust ei harutata waenulises leeris nähtawasti mitte. See, mis sündinud, on küll liig suur, wapustus liig sügaw.

Ega see ka naljaasi ei ole, kui kolme päewa jooksul wastasele üle kahetuhande ruutkilomeetri maad jätma peab. See arw ise jutustab nii palju kui terwed raamatud: kadumaläinud suurepäraliselt kindlustatud seisukohtadest, kõige raskematest weristest kaotustest, 45.000 wangist, lugemata ja kalli sõjamaterjali kaotusest — selle seas 400 suurtükki ühes tuhandete kuulipildujatega*) — ja pääasjalikult tõeolust, et Saksa pääletungimise waim niisama erk on kui esimesel sõjapäewal. See arw annab piiramata wõidutahtmisest tunnistust, mis wäejuhatuse wõimisega ja wäeosade tegudega täies kokkukõlas seisab.

Selle oma kurbmängu juures kõnelewad liiduriigid oma eneste eriarwustajate kaudu Saksa „esimestest tagajärgedest". See oleks õigustatud, kui selle sõnaga kaswaw aukartus ütlemata wihatud ja mitte wähem kardetud waenlase eest awalikuks tuleks. See ei ole aga nii. See sõna peab rahustawalt mõjuma! Kas ta seda otstarwet täidab, on küsitaw. Sest kaineltmõtlejad wõiwad sellest ka nii aru saada, et sellega liidumaade rahwaid hoiatatakse: „See määratu wõit, mida meie hambaid kiristades näeme, on ainult hakatus. Mõtelge ainult ise, kudas see lõppeda wõib!"

*) Nende arw on 5. juuni õhtuni üle 55.000 wangi, nende hulgas üle 1500 ohwitseri, 650 suurtükki ja kaugelt üle 2000 kuulipildudja tõusnud.

See lõpp heidab oma warjud juba ette, mis liiduosanikkude wastastikustes süüdistustes ilmsiks tulewad. Süüdistused on ikka pahad, iseäranis aga siis, kui nad põhjendatud on. See oli juba märtsikuus, kus prantslased selle üle kaebasid, et inglased mitte kohal ei püsinud, waid alatasa abi palusid. Sest sellega meelitasid nad Fochi käest tagawarawäed ära ja tegid suurejoonelise ettewõtte seisukorra päästmiseks wõimatuks.

Täna on aga inglastel õigus, kui nad selle üle pahandawad, et prantslased niisugust hiiglasuurt Saksa läbimurdmist lubasid. Prantslastel on aga ka õigus, kui nad raske kaotuse pärast mitte neid, kes jooksukraawides olid, süüdistawad, waid wäejuhatust, see tähendab rohkesti kiidetud „ühtlast" ülemjuhatust.

Weel mitte kunagi ei ole ajaloos ühte wäejuhatajat loorberidega niiwõrd ette kroonitud kui Foch'i. Kiidetakse tagant järele, et tal suured anded olewat. Tal ei olla aga wõimalik olnud neid siiamaani wälja paista lasta, sest, nii kui juba mitu korda toonitatud on, seisab ta politiliste olude sunni all. Ta on ja jääb Prantsuse rattaks Inglise wankri küljes. Seda aga juhib Lloyd George, kes omakorda juba 9. aprillil ameriklasi wastutawaks tegi, kui „see lahing (Somme ääres ja Flandrias) kaotatakse". On näha, üks süüdistus lõpetab teise ära. Nemad „loowad wihaselt kõige suurema mõjuga ahela igalt poolt ümber". Ei saa imekspanemisewäärt olema, kui see mõju ühel päewal wäga tõsiste lahkuminekute kujul meie armsate waenlaste eneste wahele astub.

Fochile oli igatahes tema ametissenimetus danäalaste kingituseks. Siiamaale on ta ennast teise Cadorna'na näidanud. Inglased tegid talle halwa ilma märtsi- ja aprillikuul. Maikuu sees aga tabas teda Saksa pikne koguni ootamata. Siiaajani tema poolt kättesaadud „tagajärjed" lasewad ennast selleks kokku wõtta, et tema herra Clemenceau'le wõimalikuks tegi tema wäerinnalesõitu lühema ajaga korda saata, kui see siiamaale wõimalik oli. Et Clemenceau häämeelega wäerinnale sõidab, kui tal Parisis jalgealune kuumaks läheb, siis on meil siin wististi liidulaste wägede ülemjuhataja iseäralise lugupidamisega Prantsuse pääminisiri wastu tegemist. Mispärast mitte? Prantsusemaal on tänapäew kõik wõimalik".

Toimetusele tulnud kirjad.

Austatud „Maaliidu" toimetus! Palun teie lehte järgmist seletust üles wõtta:

Sellekohase „Maaliidus" ilmunud sõnume kohta, nagu tahaks mina Tallinnas eestikeelset lehte wälja anda, seletan siinkohal, et mina wiimastel aastatel uneski selle pääle mõtelnud ei ole. Ei ole mina kellegiga sarnase ettewõtte üle läbi rääkinud ega mõtteid wahetanud. Niisama wähe olen mina kellegile oma abi wõi kaastööd selles asjas lubanud. Kõik niisugused jutud on tuulest wõetud. Ei tea mina, kas kellegil Tallinnas nõu on ajalehte wälja anda wõi mitte. Igatahes mina seisan sellest asjast eemal.

Tartus, 14. juunil 1918. a.

J. L. Jürgens,
end. Tallinna linnaameti liige.

Wastutaw toimetaja G. Westel.

Wanemuise sinfonia-orkester.
Täna k. 9 õ. **alakontsert.**
Neljap. 20. juunil k. 9 õ. orkestri
10-AASTANE JUUBEL
Wanemuise Muusikaosak. segakoori kaastegewusel.
Juhat. J. Awik. Solistid: E. Bullerian (wiiul), A. Kopli-Juhkam (mezzo-sopr.) ja N. Bernakoff (tenor).
Pääset. mrk. 2.— kuni mrk. 5.— õhtul aiakassast saada. — Abonnemendid ei ole makswad. — Kontsert peetakse saalis; kohad nummerdatud.

Haaslawa karsk. selts
„Priius"
oma majas
23. juunil s. a.
Jaani-õhtul:
Näitemäng:
„Meie metsa-nurgas."
Kontsert.- Tants.
Hakatus kell 7 õhtul.
Piletite hinnad 1—4 rbl.

Tallinna Läti selts
tarwitab
einelaua-pidajat
(ökonomi).
Soowijad wõiwad ligemaid teateid saada seltsimajas esmaspäewal, kesknädalal ja laupäewal, kella 6 kuni 8 õhtul.
Eestseisus.

Metsatööde pääle
otsitakse energilisi juhatajaid, pääle selle suuremal arwul kehalikult nõrgemaid, alaealisi ja naisi kerge metsatöö jaoks. Teateid ja ülesandmisi esmaspäewast, 17. juunist kohalikust kommandanturist, jaoskond V, iga päew 9—11 e. l.
Linnapäälik.

Osawad
sepad, lukussepad ja tõllassepad
wõiwad kohe kohta leida
J. Buschmanni ja Ko. kontori
kaudu **Walgas.**

Tallinnas.
Paljudele tuntud ainuke õige
ettekuulutaja.
Räägin inimesele tema ja teise saatust, käest, kaartidest ja päewapildi järele. Elasin enne Liiwalaia uul., nüüd S. Tartu m. nr. 67-b., k. 24.

Ostan
Suur-Wene riigi laenu-paberid „wabaduse laen" ja wahetan Kerenski-raha.
Kalaturg nr. 8, k. 3.

Mehanika-töötuba
Experimentator
Tartus, Lossi uul. nr. 5, wõtab wastu lukussepa- ja rauatreimisetööd. Kõiksugused mehanika- ja elektriaparadid parandatakse korralikult. — Kingseppadele soowitame randi-rattaid, sumlid, gelenkraudu, nugasid jne.

Teadaandmine.

Üleüldistes terwishoiu huwides kohaliku määruse § 14 järele sõiduriistade liikumise kohta j. n. e. on keelatud isikuid külgehakkawate haigustega ehk surnukehasid wankrites ja saanides, mis ainult reisijate-liikumise tarwis on määratud, edasi toimetada.

Nimetatud haigete ja surnukehade äraviimiseks on külgehakkawate haiguste majas, Lina uul. 4, iseäranis selle jaoks määratud wanker. Selle wankri tellimine tema otstarbe kohaselt tehakse omastele, arstidele, asutustele iseäralikult kohuseks.

Maks wankri tarwitamise eest on warandusega isikutele 2 m. 50 p., waranduseta isikud ei maksa midagi.

Üleastumisi karistatakse makswate määruste järele. Trahwitakse ühtlasi woorimeest kui ka sõiduriista tellijat. Woorimeest wõib ka sõiduloa äraywõtmisega trahwida.

Linnapäälik.

Praegu ilmus trükist:
EESTI KIRJANDUSE SELTSI ÜLEÜLDINE KIRJAKOGU № 1.
FR. R. KREUTZWALD.
PAAR SAMMUKEST RÄNDAMISE TEED.
ÜKS ELUPUU KÜLJEST NOPITUD MÄLESTUSE LEHT.
Hind 1 mark 65 penni.

Eesti Kirjanduse Seltsi Rahvakirjanduse toimekonna poolt väljaantav **„Üleüldine kirjakogu"** toob jäädava väärtusega kirjatööd kirjanduse, teaduse ja tehnika alalt ja nimelt:

1. Vanemate ja uuemate Eesti kirjanikkude üksikud kirjatööd ja kirjatööde kogud;

2. Maailma kirjanduse kõige paremad tooted võimalikult algkeelest tehtud häädes, lühendamata ümberpanekutes;

3. Ülevaated iga üksiku teaduse- ja tehnikaharu üle Eesti asjatundjate poolt ja Eesti olude kohaselt arusaadavalt ja selgelt kokku seatud.

„Kirjakogu" numbrid ilmuvad nii tihti kui Seltsi rahaline jõud lubab.

Ilmunud numbrid võib igast paremast raamatukauplusest saada ehk (puhta raha eest) otsekohe tellida Eesti Kirjanduse Seltsilt Tartus. Ladu on „Postimehe" raamatukaupluse juures.

Praegune ettevõte tahab Eesti lugejale tõsise põhjaliku hariduse saamiseks abinõud kätte muretseda, ilma milleta meie rahvas suurte, kõrgesti haritud rahvaste keskel mitte ei suuda edasi saada.

Iga Eesti lugeja peaks sellepärast enesele kohuseks tegema iga uut numbrit omale muretseda.

„Kirjakogu" võib ilmuda ainult rahva otsekohesel toetusel. Annetused „Kirjakogu" hääks võetakse tänuga vastu ja tarvitatakse ettevõtte laiendamiseks. Adress: „Tartu. Eesti Kirjanduse Selts.. Üleüldine Kirjakogu."

Teadaandmine.

Kindralkommando käsud ja korraldused antakse 15. juunist pääle Korpuse Korraldustelehes teada. Kui nendele mitte uus tähtaeg ei määrata, astuwad nad seaduslikku jõusse seitse päewa pääle teadaandmist pääkorteris.

K. Pääkorter, 14. juunil 1918.

Kindralkommando poolt
kindralstaabi-ülema asemel
Schröder,
kindralstaabi major.

Teadaandmine.

Iga elanik on kohustatud oma isikutunnistust alati enesega kaasas kandma ja selle numbrit ja wäljaandmise kuupäewa meeles pidama.

Kadumaläinud isikutunnistusi uuendatakse ainult siis, kui ära näidata suudetakse, et kadumaläinud tunnistusi edaspidi mitte kuritahtliselt tarwitada wõimalik ei ole.

Iga dublikat (uus tunnistus) maksab nüüdsest pääle 10 marka.

Tartus, 18. juunil 1918.

Linnakommandant
alla kirjutanud Wilke,
päälik.

„Maaliidu" tellimisi wõtawad wastu:
Narowa-Jõesuus, hr. Retsniku raamatukaupl.
Peetri wallas, Wadawa külas hr. P. Ek.
" " Puhkuwa külas, hr. Joh. Kiiwer, peremees.
" " Udria külas, hr. A. Weltbach.
Anweres, prl. Ella Malm.
Korfi jaamas, jaamaülema abi hr. Ed. Weltbach.
Waiwaras, Põllum. Seltsi poemees hr. A. Oraw.
Päites, hr. D. Puu.
Jõhwi Põllum. Seltsis ja Purn külas, hr. Wierbaum.
Iisakus, hr. Pundberg.
" hr. Sinberg.
Kauksis, agr. hr. Pormeister.
Illukal, wallakirjutaja hr. Nips.

Uuesti awatud
tee- ja söögi-saal
Sauna uul. 3, Tallinnas.

„Maaliidu"
tellimisi ja kuulutusi wõtawad wastu
ja müüwad **üksikuid numbrid:**
Jõhwis, hra Rigoli raamatukauplus.
Pärnus, hrde Küng'i ja Musta raamatukauplus.

Soowitakse
maa-apteki
rentida.
Teatada s. l. t. „R. S." all.

Nõo
ümbruskonna
„Maaliidu"
lugejad saawad lehe kätte
kaupmees Barabanowi
kauplusest, Nõo waksali lähedalt.

Tallinnas, Sauna uul. nr. 8, krt. 1.
Soowitakse kohe osta peenemat
raudtraati
1—2 millimeetri jämeduses (see on umbes papinaela ehk tugewa sukawarda jämedus), puuda wiisi ehk suuremal mõõdul. On hädapärast tarwis, maksetakse hääd hinda. Palutakse teatada Tallinnas, Sauna uul. nr. 8. krt. 1. J. Leppale.

Dr. A. Lenzner.
Naha- ja suguhaigused.
Wastuwõtmine iga päew kella 9—11 e. l. ja k. 5—7 p. l.
Söögiturg 4, kr. 2.

Tallinnas.
Dr. M. Poljak
Wiru uul. 8.
Naha- ja suguhaigused. Eriarst: süfilis 606—914.
Wastuwõtmine kl. 10—1 ja 5—8, naisterahw. kl. 3—5.

Tallinnas.
Silmatohter
Dr. F. Keller
(Peterburi silmakliinikust.)
Kõnetunnid: 8—1/2 10 enne l. 5—7 pääle l.
Harju uul. nr. 30.

Ämmaproua
Erits-Blum.
Ülikooli kursused lõpet., kauaaegse praktikaga, annab nõu ja abi, paneb kaitserõugeid. Waestele maksuta. Riia uul. nr. 2.

Ämmaemand
K. Pitkart
annab naisterahwastele nõu ja abi. Wõtab sünnitajaid ka oma juure koju. Peterburi uul. nr. 24, k. 4.

Rõuge-lima
on saada. Panen kaitserõugeid kella 11—1 e. l. ja 3—5 p. l.
Ämmaproua Erits-Blum, Riia uul. nr. 2.

Ellistweres, Õwanurmes Üleotsa talus on häid
tubakataimi
müüa.

Ed. Bergmanni trükk, Tartus.